

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י' סיון תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות צד | דף הכולל: כתובות כט.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף ט' "וכן נוהגין" עד סעיף י"ג.
מוסר: חפץ חיים - כלל ט' אות י' עד אות י"א.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבטחון פרק ד' 'אבל עניני אויביו' עד 'אבל פירוש החלק החמישי'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

נהג המונית שקיבל 3000 ש"ח על נסיעה מאילת לירושלים | "מדי פעם הוא היה נעצר ובודק אם מישהו 'מעז' ללכת אחריו" | האם מי שלומד בעיון מפסיד רבבות מלאכים? | 2419

פרשת השבוע

"ראיתי אותו הולך באמצע רחוב רשב"ם עם מטאטא קש, סמרטוט מגב ודלי, ועולה במדרגות של בית בנו. וראיתי מהחלונות שפונים לרחוב איך שהוא עובד שם ומנקה חדר אחרי חדר"

זכרונות מרתקים מתקופת ילדות ברחוב רשב"ם בשכונת למוזן הסטייפלער זי"ע

בעיני עומדת תמונת חיים בלתי מצולמת, איך בצהרי יום שישי אחד, היה אמבולנס בבית רבי חיים, כאשר נזקקה לכך אחת הבנות, והרבנית בת שבע ע"ה נסעה עם בתה לבית הרפואה, והסטייפלה שנודע לו על כך, ראיתי אותו הולך באמצע רחוב רשב"ם עם מטאטא קש [כפי שהיה בימים ההם], סמרטוט מגב ודלי, ועולה במדרגות בית בנו, וראיתי מהחלונות שפונים לרחוב איך שהוא עובד שם מחדר לחדר.

את רבי חיים, הבן, בכלל לא ראו בסביבתו, ובודאי גם לא צילמו אותו, כי הוא בכלל לא היה נוכח. הוא כן היה, אבל עמד כאילו הוא 'זר'. כל כך נשמר מפני הילת וגודל כבודו של אביו. בכל המקומות שהסטייפלה היה עובר אתו, רבי חיים היה עומד במרחק מאביו. גם יותר מאוחר, כשהסטייפלה היה צריך מידי פעם עזרה, רק לצורך היה מתקרב אליו, אבל הוא הלך ככל אדם, וכרצון אביו, במרחק מה, ולא כ'מלווה' לצידו.

הסטייפלה ובנו רבי חיים הולכים מידי בוקר וחוזרים בצהרים מלימוד ב'כולל חזון איש'. היינו שומעים מוקדם בבוקר את נקישות המקל של הסטייפלער, בום-בום-בום, ידענו שהוא

וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עָנִיו מְאֹד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה (במדבר יב ג)

הסטייפלער זי"ע כידוע לא נתן שיעשו סביבו שום הילה. היה הולך לתפילה לבדו, בצד הכביש, וגם בחזור מהתפילה הוא תמיד תמיד הלך בצד. בשבתות, בנותיו הרבנית י. ברזם הרבנית א. ברמן הלכו בשוכם מהתפילה בלדרמן עם אמם הרבנית ע"ה יחד באמצע הכביש ולא הלכו סביבותיו. הוא הלך לאט, בצד בצד. כך כולם הגיעו לביתם בעוד הוא הלך לאיטו אחרי כולם.

מידי פעם היה נעצר ונשען ב'משהו' ואז מביט סביבותיו אם מישהו 'מעז' ללכת אחריו, והיה משלח את מי שמאט את הליכתו, 'תלכו תלכו'. כי באמת 'כן' הביטו בו, אבל ידעו להציץ ולהמשיך וללכת ולא לעצור, כי הוא מקפיד. היו שנים שהקפידו ללכת אחריו, אבל בחכמתם הם היו תמיד מרחוק מרחוק ובהסתר. היה זה ר' דוד פרנקל זצ"ל ויבלח"ט ר' אריה ג. אם הוא חשד שמישהו הולך אחריו, הוא גער: "מה רוצים ממני?", או: "עזבו אותי!". גם כשנסע עם מכונית, הביט הסטייפלה לכל הצדדים לבחון האם מישהו חלילה מביט בו או מתעכב לראותו...

בסוכתו ל'שמחת בית השואבה', היו שם כמה מתלמידי החזו"א, ובראשם רבי אברהם הורביץ ובניו, הנכדים, וחלק מהמתפללים. זה היה נמשך כמחצית השעה, ורבי חיים שמח ושר, אבל בצד. וזכורני אותו עומד בחדר השינה ובכלל לא בסוכה שבמרפסת, שם ישב אביו. שום דחיפה או התקרבות יתירה משאר הנוכחים. הוא לא בולט ולא שונה מכולם...

(מתוך קובץ זכרון מיוחד שפורסם ע"י מערכת 'קובץ גיליונות')

עכשיו עובר ברחוב, ובבית אצלנו לימדו אותנו לקום ולעמוד היכן שנמצאים בבית. רבי חיים היה נושא ביד ילקוט, ובמרחק זה מזה היו שניהם צועדים על הכביש. בדרך היו נעצרים מידי פעם על ידי איזה ת"ח כדי לדבר בלימוד, לשאול שאלה או לבקש עצה, ורבי חיים זו הצידה. הוא בכלל לא קיים ולא שייך אל השאלה, ואף נראה כ'לא מבין' בכל מה שאביו מבין. בכל שנה ושנה במוצאי יו"ט ראשון של סוכות היינו נאספים

על דא ועל הא

"יצאתי מהתחנה", סיפר הנהג, "והתחלתי לדבר עם הקב"ה, כמו הרב אורי. ביקשתי שלא אפסיד משמירת השבת, ושלא רק אני, אלא גם כל הנהגים בתחנה יראו את זה". הוא לקח נשימה והמשיך בסיפורו המדהים...

שני סיפורים מתוך אין-ספור על השפעתו הגדולה של הרב אורי זוהר זצ"ל

ראשו. "שמע סיפור מדהים", הוא המשיך, "זה היה בדיוק בשנה שעברה לפני חג השבועות, בדיוק כמו עכשיו.

"באותה תקופה שמעתי שיעורים ביהדות, והשתכנעתי שאני חייב לעשות שינוי, אבל לא ידעתי עם מה להתחיל. בשבילי, הקושי הגדול במיוחד היה שמירת שבת. תבין, נהג מונית יכול להרוויח במשך השבוע, אבל שבת זה היום הכי משתלם. אם ביום רגיל אתה מרוויח נגיד אלף ש"ח, בשבת תמיד היה כפול. אתה יודע, אין תחבורה, ומונית זו האופציה היחידה למי שאין רכב.

"יום אחד ראיתי ראיון ישן שעשו עם הרב אורי זוהר זצ"ל, על התהליך שהוא עשה בתחילת דרכו בתשובה. שני דברים שהוא אמר ממש תפסו אותי. הראשון, הכתב שאל אותו על הכיפה והרב אורי אמר שהוא התחיל ללבוש כיפה - רק משום שזה היה הדבר הכי קשה בשבילי, ועם זה הוא שבר את היצר של מה יגידו... הדבר השני, הוא סיפר איך התחיל לדבר עם אלוקים בצורה ישירה, אמר לו 'תראה רק עכשיו הכרנו וזה קצת קשה לי, תעזור לי כאן תעזור לי שם'...

"החלטתי שזה גם מה שאני אעשה. הגעתי לתחנה והודעתתי למנהל התחנה שאני מפסיק לעבוד בשבת. הוא כמוכן התפוצץ עלי, אמר שאני לא נורמלי ושה היום הכי רווחי וחבל... אמרתי לו: תשמע, אני מאמין באלוקים ואני בטוח שאני לא אפסיד בגלל שמירת השבת... היו שם איתו כמה נהגים וכולם גיחכו עלי.

"יצאתי מהתחנה והתחלתי לדבר עם אלוקים, כמו הרב אורי. ביקשתי ממנו שלא אפסיד בגלל שמירת השבת, ובנוסף, שגם אני וגם בתחנה - כולם יראו וידעו שלא מפסידים בגלל שמירת השבת."

הנהג לקח נשימה והמשיך בסיפורו המדהים. "אני אגיד לך תאריך מדויק, למחרת ההודעה שלי, היה זה יום חמישי ב' סיון 13/05/21. יהודי אמריקאי היה חייב להגיע

כך סיפר הגאון רבי יוסף צבי ברייער שליט"א, ראש ישיבת בעלזא בבית חלקיה בשיחתו אשר נשא ביום פטירתו של הגאון והצדיק רבי אורי זוהר זצ"ל:

אברך צעיר הייתי וברחוב צפניה הקטנה שבירושלים, התגוררתי. בשכנותי התגוררה משפחה דתית פושרת. בחור היה לה, נער מתבגר, אשר לעתים הייתי מחליף אתו מילים ודיבורים, מתוך רצון לקרב את לבבו אל שמירת המצוות כיאות.

אני זוכר את אותו היום, כשסיפרתי לו ששמעתי ש"אורי זוהר" המוכר מעולם הזה וממהרה החילונית (נראית כ)נוצצת, החל להתחזק בשמירת תורה ומצוות. "לא יכול להיות. הבלים תדברו!" הגיב הנער כאילו שמע שאנשים החלו להצמיח כנפיים. "מדובר במי שנמצא בפסגה. לא איזה מסכן שמחפש את עצמו ומגיע לעולם התשובה. יש לו כל מה שהוא צריך, כסף וכבוד ושררה, כל תאוותיו פרושות לפניו. אין סיכוי שהוא התקרב ולו צעד אחד אל התורה והמצוות!"

ימים בודדים חלפו. באחד הימים אני נבהל לשמוע מהלומות על דלת ביתי. מיהרתי לפתוח, בחשש, וראיתי את הנער ניצב שם, רועד כולו. "אתה חייב לבוא איתי הביתה!" הוא צעק וזעק. חששתי שאולי קרה משהו נורא להוריו.

נזעקתי אחריו והוא מכניס אותי לסלון, ריצד שם מסך משוקף ועל המסך... האושיה החילונית הזוהרת "אורי זוהר", עם תפילין לראשו, מספר על תהליך החזרה בתשובה. זה השפיע עמוקות על נפש הנער, כמו על אין-ספור נפשות שהתקרבו אז אל עולם התשובה, בזכותו (יקותיאל יהודה גנזל, 'המבשר').

סיפור נוסף, אותו שמע יהודי מפיו של נהג המונית שבה נסע כדי להשתתף בהלווייתו של הרב אורי זצ"ל (פורסם ב'הידברות'). "תדע לך שבגללו חזרתי בתשובה, אפילו שמעולם לא פגשתי אותו", אמר לו הנהג, תוך כדי שהצביע על הכיפה הגדולה שעל

האופציה היחידה שהייתה לו - הוא פשוט התקשר לחברת מוניות וביקש שיגיע ביום שישי נהג במיוחד מירושלים. הוא מוכן לשלם 3000 ש. אבל היה לו תנאי: הנהג חייב להיות שומר שבת, שחלילה לא יקרה שבגללו יהיה חילול שבת. יד האלוקים שלחה אותו לתחנה שלי ולסדרן המדובר. הסדרן התקשר אלי וצעק לי בטלפון 'יש אלוקים!'

"זה לא היה חידוש בשבילי, החידוש היה שכך אפשר לדבר איתו, הבקשה שלי התקיימה במלואה, גם לא הפסדתי כסף וגם כולם ראו. נהגים אחרים גם התחזקו".

לארץ לשבת ולחג השבועות שחל ביום ראשון בלילה. האופציה היחידה הייתה לנחות ביום שישי בצהרים. אבל בדיוק היה מבצע 'שומר החומות' בעזה, ובגלל הטיילים סגרו את נתב"ג באותו יום. האופציה היחידה הייתה נחיתה בשדה רימון שליד אילת ביום שישי בצהרים. אבל היה חשש שהטיסה תאחר בשעה פלוס, והאמריקאי לא היה יכול לבקש מאף אדם שייסע ביום שישי אחה"צ לאילת עם חשש שיתקע ולא יצליח לחזור לשבת לירושלים. הוא גם לא היה מוכן לקחת מונית משדה רימון, כי הנהג יצטרך לחזור לאילת ולחלל שבת.

יהלומים מגדולי ישראל

שאלו פעם את מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל: היום יש אנשים שמפחדים מכל מיני ערבים שמסתובבים ברחוב. כל אחד שעובר לידך, אולי הוא מחבל... ועוד כל מיני פחדים מפה ומשם. מה עושים?

נפש עמל - עמלה לו

רואה שהפרנסה לא הסתדרה לו, סימן שהוא לא קיבל על עצמו עול תורה, ואז אין לו ברירה..."

ההוא היה אברך רציני, כעבור שבועיים הוא מתקשר אלי: "נכנסתי למיר, ב"ה פנו לאשתי וסידרו לה עבודה, הכל מסודר..." נפש עמל, עמלה לו. התורה דואגת גם לפרנסה, וגם לשאר דברים. שאלו פעם את מרן שה"ת ר' חיים קניבסקי זצ"ל, היום יש אנשים שמפחדים מכל מיני ערבים שמסתובבים ברחוב... כל אחד שעובר לידך, אולי הוא מחבל... ועוד כל מיני פחדים מפה ומשם. אמר רבי חיים: יש עצה, כתוב באבות דרבי נתן (פרק כ): כל הנותן דברי תורה על לבו מעבירין הימנו הרהורי חרב. מה זה 'רהורי'? - פחדים. כל הפחדים האלו - נעלמים! איך זה נעלם? כי התורה דואגת לו שהוא יוכל ללמוד. וכי אפשר ללמוד בכל כוחו אם יש לו פחדים כל הזמן? הוא לא יכול להיות מרוכז! לכן אדם שלומד טוב ומשים דברי תורה על לבו - מעבירין הימנו. זה נעלם והכל מסתדר.

(ארחות חיים)

סיפר הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: אברך חשוב מהישיבה, מצויין ומתמיד גדול, התקשר אלי פעם שיש לו בעיה. הוא לומד בכלל שמקבלים בו אלף דולר, שזה סכום יפה, אבל הוא מרגיש שהוא לא עושה את השטייגען שלו, דהיינו הוא יכול להתעלות יותר. ואם הוא יעבור לכולל של מיר - הוא ילמד הרבה יותר טוב, אבל הבעיה, ששם המלגה קטנה בהרבה, ובדיוק לאשתו לא היתה עבודה, והוא צריך גם לשלם משכנתא, ואינו יודע מה לעשות.

היה זה כשמרן רה"י זיע"א היה בחיים, שאלתי אותו, והראש ישיבה ענה לי ברוגע: "יש משנה (אבות ג, ה) כל המקבל עליו עול תורה - מעבירין ממנו עול דרך ארץ. אם הוא יקבל עליו עול תורה - תסתדר לו הפרנסה. איך, אני לא יודע... אבל זה המשנה אומרת, אני מאמין למשנה. ואם הוא לא יקבל עליו עול תורה - אז זה לא יסתדר לו, ואז לא תהיה לו ברירה. תגיד לו שייכנס למיר, כעת זמן קיץ, שילמד שם שלשה חדשים, ואם הוא רואה שהפרנסה הסתדרה לו, סימן שהוא קיבל עול תורה, וימשיך שם. אך אם הוא

התנדבות התנדבות התנדבות

מענה לשאלות ב'דף היומני בהלכה' גם באמצעות הדואר האלקטרוני
ניתן להפנות לשאלות בסימן 'לב' לכתובת daf5609000@gmail.com
והרבנים המשייבים ישתדלו לענות בהקדם לכל פונה

יום אחד נכנס אליי קונה שפתח קייטרינג. הוא קנה מאות צלחות, סכו"ם, ועוד פריטים, והכניס לי סכום שאפשר להתפרנס ממנו ברווח כמה חודשים. אחרי הקנייה שאלתי אותו: איך הגעת אליי?

באחד הימים מגיע אליי קונה שפתח קייטרינג, וכעת בא לקנות את הכלים לעסק שלו. הוא קנה מאות צלחות וסכו"ם, סטים של צלחות ועוד פריטים נחוצים, וכך מילא לי את הקופה בסכום שאפשר להתפרנס ממנו ברווח במשך כמה חודשים. אחרי הקנייה שאלתי אותו, איך הגעת לכאן? והוא אמר לי שהוא הלך לכתובת הקודמת של החנות הנ"ל, וראה שם מודעה שהחנות עברה לרחוב הזה. "באתי הנה ונכנסתי לפה"..." הסביר. הקונה אף לא תפס שחלה טעות, ושהוא נכנס לחנות הישנה במקום לחדשה שהוא חיפש.

לפעמים אדם חושב שדבר מסוים יזיק לו, והוא לא מבין, שהדבר הזה בדיוק הוא אמצעי להביא לו טובה גדולה. אם החנות לא היתה עוברת לרחוב שלי, בכלל לא היה הלקוח יודע על קיומי. עכשיו כשהחנות עברה והשאירה פתק, היא שלחה לי למעשה לקוח שמן, שעל ידו היתה לי פרנסה ברווח בלי טרחה מרובה. ברוך ה'.

(גיליון השגחה פרטית)

לפני כשלושים שנה היתה בבעלותי חנות לכלי בית. מכרתי שם צלחות, מזלגות, סכינים וכפיות, וברוך ה' היה מה לאכול. יום אחד בהיר אני רואה שבסמוך אליי, ברחוב של החנות, פותחים חנות חדשה. ביום הבא כבר נתלה שם שלט גדול, ואני כבר רואה בדיוק מה הולך להיות כאן. מישהו כנראה חשב שברחוב שלי יש סגולה מיוחדת בעיניי סכו"ם, והוא פתח חנות כלים, בדיוק מהסוג שלי! זאת היתה חנות ותיקה שהעתיקה את מקומה, והעמידה אותי בניסיון לא פשוט.

אנשים יעצו לי לפנות לדין תורה ולדרוש שהחנות החדשה תתפנה בזריזות, כי יש כאן ממש הסגת גבול. אבל אני לא רציתי לריב, התחזקתי באמונה ושוב ושוב אמרתי לעצמי את דברי החובות הלבבות: 'אין אדם בעולם שיכול להזיק לי או להועיל לי, אם לא ברשות הבורא'. שיננתי גם: 'אין אדם נוגע במוכן לחברו'. כך התחזקתי באמונה, עד שהמחשבה על החנות שמולי כבר לא העסיקה אותי, והמשכתי בעיניי ברוגע ובנחת.

יהלומים מגדולי ישראל

שאל הגרא"ד סלאטקי את רבי דוד בהר"ן: לפי 'החפץ חיים' שאדם יכול לקרוא מאתיים מילים בדקה, א"כ אנחנו שהתעכבנו למעלה משבוע על תוספות אחד שאין בו אפילו חמש עשרה תיבות, האם הפסדנו רבבות מלאכים מליצי יושר?

בלבד, אבל אין אלו אלא מלאכים קטנים, אבל אנו שלמדנו במשך שבוע תוס' אחד בן חמש עשרה תיבות בעיון ויגיעה, נבראו מכך מלאכים גדולים ועצומים שערכם פי כמה יותר מאותם המלאכים הקטנים.

פעם בא לפני המהרי"ל דיסקין זצ"ל אדם שמכר כל מה שיש לו כדי לקחת חתן ת"ח לבתו, וסיפר, שכאשר בירר על החתן הפליגו מאד בשבחו, אולם לאחר התנאים התברר לפתע שהוא חלש בכשרונותיו, ושאל את המהרי"ל מה יעשה. ענה לו המהרי"ל דיסקין זצ"ל, שעיקר סגולת ההצלחה בלימוד התורה, היא דוקא בלימוד "מתוך הדחק", ואין הכוונה דוקא דחק של פרנסה, אלא אפילו אם אין לו כשרון, ומשתדל

הג"ר אליהו דוד סלאטקי זצ"ל למד בצעירותו בחברותא עם הגאון רבי דוד בהר"ן. דרך לימודם היתה בעיון גדול, והם ישבו 'שבעה נקיים' על כל סוגיא ועל כל דיבור ודיבור של תוספות.

באותה תקופה יצאו לאור כתביו של מרן הג"ר ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל, וראה הגרא"ד סלאטקי שהחפץ חיים זצ"ל כותב בענין התמדה בלימוד התורה, שאדם יכול לקרוא כמאתים תיבות בדקה, ומכל אחת נברא מלאך אחד מליצי יושר. שאל הרב סלאטקי את רבי דוד בהר"ן - והלא אם כדברי החפץ חיים, א"כ הם, שהתעכבו למעלה משבוע ימים על דיבור אחד של תוס' שאין בו אפילו חמש עשרה תיבות, הרי הפסידו אלפים ורבבות של מלאכים מליצי יושר?

ענה לו רבי דוד בהר"ן: אכן צודק החפץ חיים, שנבראים המונים המונים של מלאכים בדקה אחת, אפילו כשלומד בגריסא

נתקשה בזה, והוציא מזה יסוד גדול, וז"ל:
 "עיקר ההצלחה בתורה הוא כשיועד ומרגיש שהתורה היא
 'עסקו' והיא כל חייו. אזי יתחזק ויתאמץ, והחלש בכשרונותיו
 יאמר גבור אני ויוכל לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. ואין
 אדם יכול לטעון שכשרונותיו חלשים ותפיסתו קשה, שהרי חזינן
 שטוענים 'מיגו' גם עבור האדם הפשוט ורפה השכל, ומאמינים
 לו שהוא דובר אמת אם היה יכול לטעון טענה טובה יותר ונמנע
 ממנה - ומדוע לא נאמר שלא עלה בדעתו לטעון טענה אחרת,
 ולא חשב עליה? וגם אם עלתה בדעתו, שמא לא הבין שהיא טובה
 יותר?

"אלא ודאי, שבהיות הענין נוגע לו ובנפשו הרי הוא מעיין בו
 בכל הצדדים ושוקל בעומק העיון, ואמרינן בוודאות שחשב על
 כל הטענות והבין משקלן, ואילו רצה לטעון שקר היה טוען את
 הטענה הטובה ביותר שהדיינים מבינים שתיתכן. א"כ כשרואים
 תלמיד שאין משנתו סדורה לו ואינו מבין כל הצדדים בסוגיה, הרי
 זה משום שאינו סבור שהסוגיה נוגעת לו, ואינה בנפשו, לפיכך לא
 עיין בכל צדדיה ולא הבינה על בוריה". עכ"ל.

(קונטרס בארות יצחק)

להתייגע ולעמול, גם זה נקרא תורה מתוך הדחק. ועל זה אמרו
 חז"ל בברכות (סג): "במי אתה מוצא חמאה של תורה, במי
 שמקיא חלב שניק משדי אמו", וממילא יש לו סיכויים גדולים
 לצמוח ת"ח, ואולי דווקא לאדם נעדר כשרונות יש את האפשרות
 להגיע לגדלות יותר מבעל כשרון.

וכן פירש המהרי"ל דיסקין זצ"ל את המשנה "כל המקיים את
 התורה מעוני סופה לקיימה מעושר", דהכוונה, שכל המקיים את
 התורה מעוני, היינו עני בכשרונות, סופו לקיימה מעושר, שע"י
 עמלו ויגיעתו בתורה יזכה בכשרונות גדולים.

הוקשה לי שנים רבות, שהנה גדולי האחרונים (ש"ך, תומים,
 נתיבות, שער המשפט, ועוד) כתבו כללים בהלכות "מיגו"
 שאפי' ת"ח גדולים מתקשים להבינם, שלפעמים הם בנויים על
 מחלוקות מסועפות בראשונים, ועפ"י מחלוקות הפוסקים, וא"כ
 איך שייך להאמין לאיזה "עם הארץ" באותו מיגו עמוק ומפולפל,
 בזמן שאינו יודע כלל משיטות הראשונים והפוסקים.

ומצאתי בס"ד שמרן הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל ב'דרש משה'

הש"ת היומי

מי שלא ידוע אם אחד מהוריו היה כהן או לוי - האם חייב בפדיון הבן?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

היה כהן או לוי האם חייב בפדיון, משום שרוב לאו כהנים ולויים,
 ומאידך אין הולכים בממון אחר הרוב.
 דעת הצמח צדק (סי' קכ"ה) שפטור, וכן דעת הגאון רבי
 עקיבא איגר בשו"ת (ח"כ סי' ס"ז), מאידך הקונטרס הספיקות
 כלל ו' מחייב, דבמתנות ספק לחומרא ע"ש, ויעוי' עוד בפתחי
 תשובה ונחלת צבי סוף סי' ש"ה, ובדרך אמונה פי"א מבכורים
 ה"ט בביה"ל הביא ראיות לכאן, ולכאן ע"ש בדבריו הנפלאים.
 וגם יש ספק של נפלים ושמא הוא יוצא דופן, לכן יעשה פדיון
 הבן בלא ברכה, ואם רוצה לברך יעשה כהוראת הבן איש חי,
 שיאמר את הברכה ואת השמות יהרהר ולא יוציא בפיו.

שאלה: אני לומד מטעם ארגון "לב לאחים" עם אדם שמתקרב
 לתורה ומצוות, וכששמע על מצות פדיון הבן אמר לי שהוא בכור וברור
 לו שלא עשו לו פדיון הבן, שהרי יש לו תמונות ממעמד הברית וכן
 משמחת בר מצוה שחגגו לו (בתאריך לועזי של יום ההולדת), ואילו
 מפדיון הבן לא נשארו לו תמונות, וא"כ בודאי שלא עשו לו פדיון,
 וכעת הוא רוצה לפדות את עצמו ע"י החברותא שהוא כהן תלמיד
 חכם. והשאלה, האם עליו לעשות ברכה, או שמא העדר תמונות אינו
 הוכחה מספקת שלא עשו לו פדיון הבן, בכדי לעשות ברכה.
תשובה: עד שאתה שואל על ברכה, יש לדון אם בכלל חייב
 בפדיון, ויש בזה אריכות בפוסקים במי שלא ידוע אם אחד מהוריו

מבצע ענק לתקופה מוגבלת

כרך א' משנ"ב מהדורת 'דרשו' עכשיו ב- 25 שקלים בלבד!

לרכישה 02-560-9000

יבמות דף צד

מדוע אין בית דין דנים בשבת?

כל הבית כולו בשריפה

העולם קיים על הדין ועל האמת ועל השלום". ומכיון שביום השבת אסור לקיים את ה'דין', נמצא שבשבת העולם עומד רק על האמת ועל השלום.

והיות ודין זה שאין דנים בשבת למדנו מן הפסוק דנו, הרי רמז נפלא לכך: "לא תבערו אש בכל משבותיכם ביום השבת" - סופי תיבות אמ"ת ושלו"ם! ולא זו בלבד, אלא מכך שהאותיות שלו"ם הרמוזות בפסוק מפסיקות ו'חותכות' את האמ"ת, אתה למד שמותר לשנות מן האמת מפני דרכי שלום...

(אוצר המעלה - חתם סופר)

מהפסוק 'לא תבערו אש בכל משבותיכם ביום השבת' (שמות לה ג) למד הרמב"ם, וזה לשונו בספר המצוות (מצוה שכב): "הזהיר מענוש הגדרים על החוטא ולהעביר הדין עליהם ביום השבת, והוא אמרו 'לא תבערו אש' [בכל משבותיכם] ביום השבת, רצה בזה שלא ישרף מי שנתחייב שריפה, והוא הדין לשאר מיתות... ובגמרא דבני מערבא: 'בכל מושבותיכם' - רבי אלעאי בשם רבי ינאי אומר מכאן לבתי דינין שלא יהיו דנין בשבת".

והנה שנינו בפרקי אבות (פ"א מ"ח) "על שלשה דברים

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

הרואה יהודי מבוגר ומסתפק אם הוא כבר בן שבעים, האם עליו לקום מפניו מספק?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

שזורק ממחטות וכדו' על הרצפה, עובר על עשה זה. ולפי זה לכאורה, מי שרואה פסולת ומרימה מקיים מצוות מורא מקדש. ואם רואה פסולת ואינו מרימה, כתב הגר"ח קנייבסקי שגם זה שייך קצת לעשה של מורא מקדש.

עשה נוסף עשוי מספר לשון הרע לעבור: אם הוא מספר על זקן, ואפילו עם הארץ, ומגנהו בפניו, עובר על 'והדרת פני זקן'. ומהו גיל 'זקן' לעניין חיוב 'והדרת' - ב'ביאורים ומוספים' מובא בשם הפוסקים שזקן היינו מכן שבעים [ויש דעות שכבר מגיל ששים]. גם המדבר לשון הרע על תלמיד חכם ואפילו אינו זקן, ומגנהו בפניו, עובר על עשה זה, מלבד העוון החמור של ביזוי תלמידי חכמים [וראה בביאורים ומוספים שיטות הפוסקים לגבי הגדר ההלכתי של 'תלמיד חכם' לגבי חיוב קימה].

ב'ביאורים ומוספים' מובא נידון מעניין ומצוי מאוד בענין חיוב קימה בפני זקן: מה יעשה אדם הרואה יהודי מבוגר ומסתפק אם הוא כבר בן שבעים, האם עליו להחמיר מספק? בשו"ת שלמת חיים כתב, וכן דעת הגרי"ש אלישיב והגר"ש ואזנר, שיש להחמיר בזה [הגר"ש ואזנר כתב שזאת רק כאשר מסתפק לגבי גיל שבעים, אולם המחמיר כהדעות שזקן הוא כבר מגיל ששים, אינו צריך להחמיר מספק]. אמנם הגר"א גניחובסקי הביא בשם החזו"א שאין צריך להחמיר מספק, משום שרוב אינם זקנים, וכן הולכים אחר חזקה דמעיקרא. וכן כתב הגר"א ל שטיינמן בשם החזו"א לגבי ספק תלמיד חכם, שאין צריך להחמיר לקום מפניו מספק, משום שרוב אינם תלמידי חכמים. וכן כתב הגר"ח קנייבסקי.

בסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' אנו למדים על עשין נוספים שלפעמים עשוי המספר לשון הרע לעבור עליהם:

המדבר לשון הרע ורכילות בבית המדרש או בבית הכנסת - עובר גם בעשה של 'ומקדשי תיראו'. גם ללומדי תורה בקביעות בבית המדרש לא הותר אלא לאכול ולשתות שם [ובזמננו נהגו להקל קצת גם לדבר דברי חול הנצרכים להם, ומובא ב'ביאורים ומוספים' שטעם ההיתר הוא כדי שלא יבטלו מלימודם, וכמו שהתירו אכילה ושתיה], אבל שחוק והיתול ושיחה בטילה לא הותרו. ואם כן - כותב ה'חפץ חיים' - על אחת כמה וכמה דיבורי לשון הרע ורכילות, שבזה מראה בעצמו שאינו מאמין שהקב"ה ישרה שכיתנו בבית הזה, ולכך הוא מעז פניו אפילו בבית המלך לדבר שלא כרצון המלך.

בהגה"ה מוסיף ה'חפץ חיים', שהדבר חמור שבעתיים כאשר הדברים נעשים על ידי אנשים חשובים שעומדים במזרח בית הכנסת, שיש בזה חילול ה' ברבים וחמור יותר מסתם חילול ה'. על חומרת חילול ה' שיכול להיגרם מהתנהגותו של אדם חשוב, מובא ב'ביאורים ומוספים' מה שסיפר בנו של ה'חפץ חיים', ר' לייב, שבזקנותו של אביו סמוך להסתלקותו, אף שהיה לו קשה ללמוד מחמת חולשתו, היה מבקש שיניחו חומש פתוח לפניו כדי שלא ייגרם חילול ה' אם ייכנס אדם אצלו וימצאנו יושב בטל.

בעניין העשה של 'ומקדשי תיראו', מובאת ב'ביאורים ומוספים' דעת הגרי"ש אלישיב שמי שלא נזהר בניקיון בית המדרש, כגון

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

האם ניתן לעבד את העורות לסת"ם באמצעות מכונה?

ואכן, יש שנוהגים כך, שהפיכת העורות בתוך הסיד, לצורך ספיגה טובה יותר, ולמניעת שקיעת הסיד וריקבון העור במים שיצופו מעליו, נעשית באמצעות מכונה, שהפעלתה נעשית לשמה. ואף אם המכונה מוציאה את העור מהסיד ומחזירה אותו, אין בכך פסול. ולמרות זאת, יש מקום להחמיר בדבר, שכל תהליך העיבוד יתבצע בידי אדם, לשמה.

[משנ"ב לב, כה רל, וביה"ל ט, ד"ה להרמב"ם; ביאורים ומוספים דרשו, 43 ו'50]

כפי שלמדנו, עיבוד העורות לכתובת ספרי תורה, תפילין ומזוזות, צריך להעשות לְשִׁמָּה. ודין זה, אמור ביחס לכל משך זמן העיבוד, אך די בכך שתחילת העיבוד נעשתה לשמה, כיון שאז נחשב כל התהליך כאילו נעשה במפורש לשמה, כיון "שכל העושה, על דעת ראשונה הוא עושה".

ויש אומרים, שאף באופן שהמשך התהליך נעשה על ידי מכונה אוטומטית - די בכך ש'הכוח' הראשון בהפעלת המכונה נעשה לשמה.

הזהירות הנדרשת בהעסקת גוי בעיבוד העורות

בסימון זהה והחליף את העורות. אך בדיעבד - אם יש לגוי סיבה לחשוש כי יכירו בזיוף, וכגון שיהיה ניכר כי הנקבים שיצר בעור הם חדשים, ואינם אותם הנקבים שנעשו בתחילת תהליך העיבוד לצורך זיהוי - ניתן להקל.

וכמו כן, בהטלאת נקבים שנוצרו בעור, יש להזהר שהגוי לא ישתמש בחלקי עורות שאינם מעובדים לשמה.

[שו"ע לב, י, משנ"ב לא, וביה"ל ד"ה כעין וד"ה לזייף]

כאשר פועל גוי מעורב בתהליך עיבוד העורות לכתובת סת"ם, יש לסמן את העורות המעובדים לְשִׁמָּה באופן שיוכלו לזהותם, כדי לוודא שהפועל לא החליפם בעורות שאינם מעובדים לשמה. ובדברי הפוסקים נזכר, שנהגו לסמן את העורות באמצעות נקבים סמוכים שיצרו יחד צורה של אותיות.

ולכתחילה, יש לסמנם בסימון כזה שהגוי אינו יכול להעתיקו ולסמן בו עור אחר, כיון שאז יש לחשוש שהגוי סימן עור אחר

האם ניתן לכתוב סת"ם על עור של בהמה שנשחטה שלא כדין?

באכילה מחמת שהומתו ללא שחיטה, או מחמת שנעשו טריפה; כיון שהם ממין "המותר בפיר". וכתבו הפוסקים, שעור של 'שליל' - שהוא ולד שהוצא מרחם בהמה לאחר שחיטתה, ואינו טעון שחיטה - הוא המובחר ביותר לכתובת סת"ם, משום שעדיין לא נעשתה בו כל עבירה. ואין לכתוב על עור של דג טהור, משום שהוא מזוהם מאוד.

[שו"ע לב, יב, וביה"ל ד"ה יהיה, וד"ה ואפילו; ביאורים ומוספים דרשו, 51]

נאמר בתורה על מצות תפילין: "וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ", ודרשו חכמינו ז"ל: "למען תהיה תורת ה' בפיך - מן המונח בפיר", והיינו, שאת פרשיות התפילין, וכך גם ספרי תורה ומזוזה, ניתן לכתוב על קלפים העשויים מעורות של בעלי חיים טהורים בלבד. וגם ספרי קודש אחרים, אסור לכתוב על עורות של בעלי חיים טמאים.

ומותר לכתוב סת"ם על עורות של בעלי חיים טהורים האסורים

* את העורות המיועדים לקלף לכתבת ספרי תורה, תפילין ומזוזות, יש לעבד 'לשמה'. ושעת ההשרייה בסיד, היא תחילת העיבוד בפועל, ואז יש לומר: "אני נותן עורות אלו לתוך הסיד לשם קדושת קדושת ספר תורה, ואני מתנה לכשארצה שאוכל לשנותו לכל דבר". ובאופן זה, ניתן לכתחילה לכתוב על הקלף הן ספרי תורה, והן פרשיות תפילין ומזוזות, או כל דבר אחר. * לדעת הרמב"ם, את עיבוד העור לכתבת סת"ם, יש לבצע בידי ישראל בלבד. ולדעת הרא"ש, ניתן לבצע את העיבוד בידי גוי, בתנאים מסוימים. ובמידת האפשר, יש להחמיר כדעת הרמב"ם והתוספות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיזה שלב של הבוקר ראוי לברך 'על נטילת ידים'?

צורך להסמיכה לנטילה. ולכתחילה יש לנהוג כדעה זו. ומדברי המשנה ברורה נראה, שאם נוטל את ידיו שנית לפני התפילה, וכגון שעשה צרכיו שוב לפני התפילה, ראוי להסמיך את ברכת על נטילת ידים לנטילה זו, ולומר אחריה את שאר ברכות השחר.

[שו"ע ד, א, משנ"ב ד, וביה"ל ד"ה ואפילו; וראה שו"ע ה, ב, ומשנ"ב ט]

נחלקו אחרונים בנוגע לזמן הראוי לברכת 'על נטילת ידים' בבוקר: יש אומרים, שצריך לברך ברכה זו מיד לאחר הנטילה, כדי שלא יהיה הפסק בין הנטילה לברכה. ויש אומרים, שאין לברך ברכה זו אלא לאחר שהגוף נקי ומוכן לתפילת שחרית, כיון שלדעת כמה ראשונים, תיקנו נטילה זו לקראת התפילה, ולדעתם, ראוי לומר ברכה זו יחד עם שאר ברכות השחר, ואין

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הלוח היומי

"בסיון | רבי עזרא ב"ר יוסף הררי רפול זצ"ל, ר"י אוהל מועד ומרבני ארם צובא

יארצייט:

- תקנ"ז: רבי משולם זלמן ב"ר משה יוסף זצ"ל, ממעזריטש.
- תקע"א: רבי ישמעל ב"ר אברהם יצחק הכהן זצ"ל, ממודינה-איטליה, בעל שו"ת זרע אמת, שפת אמת ועוד.
- תרנ"ד: רבי משה ב"ר אליעזר (מדז'יקוב) הורבין זצ"ל, מרוזבאדוב.
- תרצ"ו: רבי עזרא ב"ר יוסף הררי רפול זצ"ל, ר"י אוהל מועד ומרבני ארם צובא.
- תש"ד: רבי מרדכי ב"ר נפתלי רוטנברג הי"ד, ראב"ד קהל מחזיקי הדת באנטוורפן, בעל יד מרדכי.
- תשמ"ח: רבי אליהו מאיר ב"ר אשר קליימן זצ"ל, מבעלי המוסר.
- תשנ"ח: רבי אליעזר פלטיאל ב"ר יהושע אשר (משעדליין) רויטבלט זצ"ל, משעניצא.
- תשס"ג: רבי שמחה ב"ר חנוך העניך דב רובין זצ"ל, מסאסוב-לונדון.
- תשע"ב: רבי ישראל ב"ר חיים יהושע ברמץ זצ"ל, מו"צ בראדזין.
- תשע"ד: המוהל הגה"צ רבי טוביה ב"ר אברהם צדוק זצ"ל.

פעם יהודי הביע תמיהה בפני מרן הגרי"ז מברסק על שחושש ומרבה בהידורים במצוות והדבר גורם לו להוצאה ניכרת, האם יש חיוב לבזבז על כך ממון רב? השיב לו מרן: "כשאתה קונה חליפה לבטח אינך רוכש את הזולה והפשוטה ביותר, הלא כן? ובכן אתה משקיע בחליפה ואני במצוות, זוהי ה'חליפה' שלי ומה לך תמה?..."
(הרב מברסק ח"ב עמ' 381)

נשתדל להשקיע במעשי המצוות לפחות כפי שאנו משקיעים בענייני העולם הזה ולהדר שיהיו מהטוב והיפה

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il